

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ
КОМИТЕТ ТЮЛЯЧИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

ТЕЛӘЧЕ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

« 09 » декабрь 2020

с. Тюлячи

№ 549

«Теләче муниципаль районының 2021-2023 елларга әйләнә-тирә мохитен саклау, табигый ресурсларны торгызу һәм куллану» муниципаль Программасын раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, Теләче муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. «Теләче муниципаль районының 2021-2023 елларга әйләнә-тирә мохитен саклау, табигый ресурсларны торгызу һәм куллану» муниципаль Программасын кушымта нигезендә расларга.
2. Әлеге карарны гамәлдәге законнар нигезендә бастырып чыгарырга.
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Житәкче

И.Х. Хәמידуллин

Татарстан Республикасы
Теләче муниципаль районы
Башкарма комитетынын
2020 елның 9 декабрдәге
549 номерлы карарына кушымта

«Теләче муниципаль районының 2021-2023 елларга әйләнә-тирә мохитен саклау, табигый ресурсларны торгызу һәм куллану» муниципаль Программасы

Муниципаль Программа паспорты

Программаның исеме	«Теләче муниципаль районының 2021-2023 елларга әйләнә-тирә мохитен саклау, табигый ресурсларны торгызу һәм куллану» муниципаль Программасы (алга таба - Программа)
Программаны эшләү өчен нигез	«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон
Программаның заказчысы	Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаны төп эшләүчеләр	Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Башкарма комитетының инфраструктура үсеше бүлеге
Программаның максаты	Хужалык һәм баһка эшчәнлекнең табигый мохиткә тискәре йогынтысын булдырмау һәм аның нәтижеләрен бетерү
Программаның бурычлары	1. Агымдагы хужалык эшчәнлеге белән бәйле әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтыны минимальләштерү. 2. Су объектларының пычрануын һәм чүпләнүен кисәтү
Программаны башкаручылар	Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Башкарма комитеты
Төп чаралар	2021 елда: 1. Теләче муниципаль районы Теләче авыл жирлеге янындагы карьерны рекультивацияләү, кадастр номеры 16:40:040119:26. 2. Теләче муниципаль районы Теләче авыл жирлеге янында урнашкан гидротехник корылманың куркынычсызлык декларациясен эшләү (декларация алды тикшерүе үткәрү). 3. Теләче муниципаль районы Олы Мишә авыл жирлегенә Олы Мишә авылы янында урнашкан гидротехник корылманың куркынычсызлык декларациясен эшләү (декларация алды тикшерүе үткәрү). 4. Теләче муниципаль районы Айдар авыл жирлегенә Айдар авылы янында урнашкан гидротехник корылманың куркынычсызлык декларациясен эшләү (декларация алды тикшерүе үткәрү). 5. Югары Кибәхужа авыл жирлегенә Югары Кибәхужа авылы янында карьерны рекультивацияләү. 6. Теләче муниципаль районы Теләче авылында контейнерлар сатып алу.

	<p>2022 елда:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теләче муниципаль районы Теләче авылында контейнерлар сатып алу. 2. Теләче муниципаль районы Югары Кибәхужа авыл жирлегенен Максабаш авылы янында урнашкан гидротехник корылманың куркынычсызлык декларациясен эшләү (декларация алды тикшерүе үткөрү). 3. Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегенен Олы Мәтәскә авылы янында урнашкан гидротехник корылманың куркынычсызлык декларациясен эшләү (декларация алды тикшерүе үткөрү). 4. Теләче муниципаль районы Теләче авыл жирлеге янындагы карьерны рекультивацияләү, кадастр номеры 16:40:040119:26. <p>2023 елда:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теләче муниципаль районы Теләче авылында контейнерлар сатып алу. 2. Теләче муниципаль районы Югары Кибәхужа авыл жирлеге (Тукаш) гидротехник корылмасының куркынычсызлыгы декларациясен эшләү (декларация алды тикшерүе үткөрү). 3. Теләче муниципаль районы Әбде авыл жирлегенен Әбде авылы янында урнашкан гидротехник корылманың куркынычсызлык декларациясен эшләү (декларация алды тикшерүе үткөрү). 4. Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегенен Олы Мәтәскә авылы янында урнашкан гидротехник корылманың куркынычсызлык декларациясен эшләү (декларация алды тикшерүе үткөрү). 5. Теләче муниципаль районы карьерын рекультивацияләү 	
Программаны тормышка ашыру сроклары	Муниципаль Программа өч этапта тормышка ашырыла: 2021, 2022, 2023 елларда	
Программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы	<p>Программаны финанслауга: - 1911,0 мең сум. жирле бюджет акчасына - 1911,0 мең сум. 2021 елда - 637 мең сум; 2022 елда - 637 мең сум; 2023 елда - 637 мең сум;</p> <p>Программаны финанслау күләмнәре фараз характерында һәм чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елы һәм план чоры) Теләче муниципаль районы Советы карары нигезендә аныкланачак</p>	
Программаны тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтижеләре	Халыкның ихтыяжларын канәгатьләндерү, шикәятләрнең һәм мөрәжәгатьләрнең булмавы	
Программаны гамәлгә ашыруның көтелгән соңгы нәтижеләре һәм социаль-икътисадый нәтижеләлек күрсәткечләре	<ol style="list-style-type: none"> 1. Санкцияләнмәгән карьерлар саны кимү. 2. Теләче муниципаль районы территориясендә экологик куркынычсызлык дәрәжәсен күтәрү һәм экологик торышны яхшырту 	

1. Теләче муниципаль районының бүгенге көндә әйләнә-тирә мохит торышы характеристикасы

Теләче муниципаль районы үсешенә төп юнәлешләренән берсе-халыкның тормыш дәрәжәсен һәм сыйфатын күтәрү. Халыкның югары тормыш сыйфаты һәм сәламәтлеге, шулай ук муниципаль берәмлекнең тотрыклы икътисади үсеше табигый системаларны саклау һәм әйләнә-тирә мохитнең тиешле сыйфатын саклау шартларында гына тәмин ителергә мөмкин. Моның өчен экология өлкәсендә әйләнә-тирә мохитне саклауга һәм табигый ресурслардан рациональ файдалануга юнәлтелгән бердәм сәясәт формалаштырырга һәм эзлекле рәвештә гамәлгә ашырырга кирәк.

Куллану калдыкларының барлыкка килү күләмнәре даими рәвештә арткан очракта, заманча чараларның үтәлмәве өзгягәтне катлауландырырга мөмкин һәм якин киләчәктә калдыклар белән пычранган жирләренә һәм су объектларының артуына китерәчәк һәм, нәтижә буларак, муниципаль берәмлек территориясенә санитар-эпидемиологик торышының начарлануына китерәчәк.

Теләче муниципаль районы территориясендә экология проблемаларын перспективалы хәл итү программа-мақсатчан методны кулланып, өзлексез һәм комплекслы якин килүне тәмин итүне таләп итә.

Теләче муниципаль районында санкцияләнгән һәм санкцияләnmәгән чүплекләргә кертелә торган көнкүреш калдыклары белән эш итү проблемасы кискен тора.

Санкцияләnmәгән чүп-чар, хәттә зур булмаган күләмдә дә, куркының экологик хәл тудыра, чөнки таркалу продуктлары жиргә тирән үтеп керә, һавага бүленеп чыга, суга эләгә. Шулай итеп, чүплекләр булу Россия Федерациясе Конституциясенә 42 статьясын боза, анда һәркемнең уңайлы әйләнә-тирә мохиткә хокукы билгеләнгән.

Санкцияләnmәгән чүплекләр янган очракта чүп-чардан атмосферага зарарлы матдәләр генә түгел, ә агулы матдәләр дә чыга. Моннан тыш, алар урман янгыннары килеп чыгуга сәбәп булып тора.

Табигатне кеше эшчәнлеге калдыкларының йогынтысыннан саклау проблемасы көннән-көн актуальләшә бара.

Санкцияләnmәгән чүплекләр махсус полигоннар категориясенә керми һәм СанПин 2.1.7.1038-01 таләпләренә туры килми, алар нигезендә полигонны урнаштыру өчен участок генераль план яисә торақ пунктны планлаштыру һәм төзү проекты нигезендә бирелергә, аның санитар кагыйдәләренә туры килүе турында санитар-эпидемиологик бәяләмәгә ия булырга тиеш. Санкцияләnmәгән чүплекләр бетерелергә тиеш.

Кеше сәламәтлеге өчен яшәү тирәлегенә иминлеген тәмин итүнең санитар-эпидемиологик таләпләре нигезендә житештерү һәм куллану калдыклары жыю, куллану, зарарсызландыру, транспортлау, саклау һәм күмү, халык сәламәтлеге һәм яшәү тирәлеге өчен куркынычсыз булырга тиешле шартлар һәм ысуллар жыелырга, кулланылырга, зарарсызландырылырга, транспортланырга, саклауга һәм күмелергә тиеш.

2021 елда Теләче авылында каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерлар алу эше дәвам итәчәк.

Район территориясендә Теләче авылы янында 1 каты көнкүреш калдыклары полигоны бар.

Каты көнкүрөш калдыктарын бетерүгө тариф расланды. Авыл жирлеклөргө тарафыннан район чүплөклөрүнө каты көнкүрөш калдыктарын жыю һәм чыгару кагыйдөлөргө кабул ителде. Торак пунктларны чистарту схемалары эшлөнде, халыкны каты көнкүрөш калдыктарын чыгару хезмәте белән жәлеп итү буенча эш алып барыла. Бүгөнгө көндө районның 47 торак пунктуннан гына жыю һәм чыгару оештырылган.

Районның административ комиссиясе тарафыннан район торак пунктларында чүп-чар һәм калдыктарны законсыз ташлау урыннарын ачыклау буенча эш алып барыла.

Ел саен район халкы, предприятие һәм оешма территорияләрне жыештыру һәм төзөклөндөрү буенча «экологик айлык» акциясендә актив катнаша.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, тупланган экологик зыянны бәяләү һәм бетерү проблемасын хәл итү өчен шактый чыгымнар таләп итә торган озак сроклы процесс.

Бу чаралар район территориясендә калдыктарны жыю, чыгару һәм утильләштерүне оештыру системасын формалаштырырга мөмкинлек бирәчәк, бу торак пунктларның санитар торышын яхшыртуга һәм районның әйләнә-тирә мохитенә тискәре йогынтыны киметүгә ярдәм итәчәк.

Экологик проблемаларны хәл итү техник чаралар белән генә түгел, ә халыкның әйләнә-тирә мохиткә карата дөньякүләм карашын янадан карау юлы белән дә тормышка ашырылырга тиеш. Экологик тәрбия һәм белем бирү кешенә яшәү рәвешен формалаштыру нигезләренә берсе булып тора, ул төбәкнең тотрыклы үсешен тәмин итүгә юнәлтелгән. Әйләнә-тирәлекнең сыйфатын яхшырту халыкның барлык катламнарының, шул исәптән предприятие һәм учреждение житәкчеләренә актив экологик позициясеннән башка мөмкин түгел.

Су объектларын торгызу һәм Экологик тернәклөндөрү проблемаларын хәл итү аерым игътибар таләп итә. Программаның төп максаты-кече елгаларның экологик торышын торгызу.

2. Муниципаль программаның төп максатлары һәм бурычлары, әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә үсеш фаразлары

Муниципаль программаның максаты-хужалык һәм башка эшчәнлекнең табигый мохиткә тискәре йогынтысын булдырмау һәм аның нәтижәләрен бетерү.

Муниципаль программаны гамәлгә ашыру кысаларында куелган максатка ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк булачак:

1. Агымдагы хужалык эшчәнлегә белән бәйле әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтыны минимальләштерү.

2. Су объектларының пычрануын һәм чүпләнүен киметү.

Программа социаль характерда. Муниципаль программаны тормышка ашыруның социаль-иқтисади нәтижәләгә Теләче муниципаль районының социаль-иқтисади үсеш максатларына һәм бурычларына, планлаштырылган программа чараларын үтәү юлы белән, куелган максатларга һәм бурычларга ирешүдән гыйбарәт һәм билгеле бер соңгы нәтижәләрдә чагылдырыла.

Муниципаль программаның экологик нәтижәләгә әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтыны эксплуатацияләү объектларының түбәнәюе белән бәйле:

- әйләнә-тирәлеккә тискәре йогынтыны киметү;
- жирләрнең пычрануын киметү;

- Телэче муниципаль районы территориясендә экологик куркынычсызлык дәрәжәсен күтәрү.

3. Муниципаль программаны финанслау күләмнәре турында белешмәләр

Муниципаль программаны гамәлдә ашыру өчен бюджет ассигнованиеләре күләме 1911,0 мең сум тәшкил итә, шул исәптән:

- жирле бюджет хисабына - 1911,0 мең сум;
- 2021 елда - 637 мең сум;
- 2022 елда - 637 мең сум;
- 2023 елда - 637 мең сум.

Программа чараларының үтәлешен финанслау гамәлдәге законнар нигезендә гамәлдә ашырыла.

4. Муниципаль программаның табигать саклау чаралары исемлегә

Муниципаль программа кысаларында 1 номерлы кушымта нигезендә төп чаралар гамәлдә ашырыла.

5. Хәвеф-хәтәрләр белән идарә итү механизмнарын тасвирлау

Муниципаль программаның хәвеф-хәтәрләрен һәм алар белән идарә итү механизмнарын тасвирлау таблицада бирелгән.

Таблица

№ т/б	Хәвеф-хәтәр төрләре	Факторларны хәвеф-хәтәрләр тарафыннан билгеләү	Хәвеф-хәтәрләр белән идарә итү чаралары
1.	Финанс (тышкы)	- финанс ресурслары белән тәмин ителмәгән яңа чыгым йөкләмәләрен кертү буенча карарлар кабул итү; - жәлеп ителә торган бюджет ресурслары буенча процент ставкасы үсеше; - төрле дәрәжәдәге бюджетлар арасында вәкаләтләр һәм (яки) финанс агымнары балансын үзгәртүне күздә тоткан федераль һәм төбәк дәрәжәсендәге яңа норматив актларны кабул итү;	Теләче муниципаль районының закон белән билгеләнгән бюджет кагыйдәләрен үтәүне тәмин итә торган озақ сроклы бюджет стратегиясен раслау, шулай ук Теләче муниципаль районының муниципаль программаларын тормышка ашыру өчен жирле бюджетның иң чик чыгымнарын билгеләү һәм чираттагы финанс чорына жирле бюджет проекты формалаштырганда аларның үтәлеше турында Теләче муниципаль районының озақ сроклы бюджет стратегиясен раслау
2.	Хокукый (тышкы)	Бюджет һәм салым өлкәләрендә федераль һәм региональ законнарны үзгәртү	Федераль һәм региональ законнарны үзгәртүгә оператив җавап бирү
3.	Социаль («Кеше факторы»)	Муниципаль чараларын сыйфатсыз һәм (яки)	Хакимият органы эшчәнлегенә нәтижәләргә

	(эчке)	вакытында үтәмәү	һәм җаваплылығын арттыру максатыннан Теләче муниципаль районы жирле үзидарә башкарма органнары житәкчеләренә карата санкцияләр куллану
--	--------	------------------	---

6. Программаның икътисадый, социаль һәм экологик нәтижәләлеген бәяләү

Муниципаль заказчы - программаның координаторы - Теләче муниципаль районы Башкарма комитеты - планлаштыруны, үзара хезмәттәшлекне, координацияне һәм аның үтәлешенә гомуми контрольне гамәлгә ашыра, ул ел саен программа чараларының максатчан күрсәткечләрен һәм чыгымнарын аныклай, аны гамәлгә ашыру механизмын һәм башкаручылар составын, чараларны үтәү өчен җаваплы учреждениеләрне, оешмаларны соратып ала, программаны үтәүнен барышы турында белешмәләр.

Программаны тормышка ашыру, аларны үтәү срокларын, бюджет ассигнованиеләрен күрсәтеп, чаралар исемлеген үз эченә алган еллык план нигезендә гамәлгә ашырыла.

Чараларны финанслау учреждениеләр, оешмалар аша гамәлгә ашырыла, аларны гамәлгә ашыру өчен җаваплы һәм Программаны башкаручы булып тора.

Программаны гамәлгә ашыру өчен җаваплы башкаручылар программаның координатор - муниципаль заказчыга квартал саен, хисап чорыннан соң килүче айның 10 көненә кадәр, чараларның үтәлеше һәм башкаручыларга бүлеп бирелә торган чараларның үсү нәтижәсе һәм тулаем хисап елы өчен үзләштерелгән акчалар турында мәгълүмат бирәләр.

Программаны гамәлгә ашыру һәм аның нәтижәләлеген бәяләү турында еллык хисап (алга таба - еллык хисап) муниципаль заказчы - Программа координаторы, хисап чорыннан соң килүче елның 1 февраленә кадәр бергәләп, Теләче муниципаль районы советына, Теләче муниципаль районы Башлыгына тапшыра.

Еллык хисап үз эченә ала:

- хисап чорында ирешелгән конкрет нәтижәләр;
- билгеләнгән срокларда башкарылган һәм үтәлмәгән (сәбәпләрен күрсәтеп) чаралар исемлеге;
- Программаны тормышка ашыру барышына йогынты ясаган факторларны анализлау;
- бюджет ассигнованиеләреннән һәм чараларны үтәү өчен башка чыганақлардан файдалану турында белешмәләр;
- программага җаваплы башкаручы тарафыннан кертелгән үзгәрешләр турында мәгълүмат;
- башка мәгълүмат.

Программага үзгәрешләр кертү Программа чараларын җаваплы башкаручы тарафыннан билгеләнгән таләпләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

Программа чараларын үтәү һәм финанс чараларын куллануның нәтижәләлеге Теләче муниципаль районы коллегияль органнары утырышларында, программаны башкаручы житәкчеләрне тыңлап, даими рәвештә карау планлаштырыла.

«Телече муниципаль районының
2021-2023 елларга әйләнә-тирә
мохитен саклау, табигый
ресурсларны торгызу һәм куллану»
муниципаль Программасына
1 номерлы кушымта

Телече муниципаль районы бюджеты хисабына 2021 елда финанслануга каралган табигат саклау чаралары исемлеге

№ т/б	Чаралар атамасы	Үлчәү берәмлеге, егерлек	Гамәлгә кергү вакыты	Бәясе ағымдагы бәяләрдә (мең сум)	2021 ел лимиты (мең сум)
1.	Телече муниципаль районы Телече авыл җирлегенә янындагы карьерны рекультивацияләү кадастр номеры 16:40:040119:26	-	2021	179,5	179,5
2.	Телече муниципаль районы Телече авыл җирлегенә Телече авылы янында урнашкан гидротехник корылманың куркынычсызлык декларациясен эшләү (декларация алды тикшерүе үткөрү)	1	2021	99	99
3.	Телече муниципаль районы Олы Мишә авыл җирлегенә Олы Мишә авылы янында урнашкан гидротехник корылманың куркынычсызлык декларациясен эшләү (декларация алды тикшерүе үткөрү)	1	2021	99	99
4.	Телече муниципаль районы Айдар авыл җирлегенә Айдар авылы янында урнашкан гидротехник корылманың куркынычсызлык декларациясен эшләү (декларация алды тикшерүе үткөрү)	1	2021	99	99
5.	Югары Кибәхужа авыл җирлегенә Югары Кибәхужа авылы янында карьерны рекультивацияләү	18000 кв.м.	2021	71,1	71,1
6.	Телече муниципаль районы Телече авылына контейнерлар сатып алу	5	2021	89,4	89,4
	БАРЛЫҖЫ:	х	х	х	637,00

**Телече муниципаль районы бюджеты хисабына 2022 елда финанслануга каралган
табигать саклау чаралары исемлеге**

№ т/б	Чаралар атамасы	Үлчөү беремлеге, егерлек	Гамәлгә кергү вакыты	Бөйсә агымдагы бәяләрдә (мең сум)	2021 ел лимиты (мең сум)
1.	Телече муниципаль районы Телече авылына контейнерлар сатып алу	16	2022	357,99	357,99
2.	Телече муниципаль районы Югары Кибәхужа авыл жирлегенә Максабаш авылы янында урнашкан гидротехник корылманың куркынчсызлык декларациясен эшләү (декларация алды тикшерүе үткөрү)	1	2022	99,99	99,99
3.	Телече муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегенә Олы Мәтәскә авылы янында урнашкан гидротехник корылманың куркынчсызлык декларациясен эшләү (декларация алды тикшерүе үткөрү)	1	2022	99,99	99,99
4.	Телече муниципаль районы Телече авыл жирлеге янындагы карьерны рекультивацияләү кадастр номеры 16:40:040119:26	-	2022	79,03	79,03
	БАРЛЫГЫ:	x	x	x	637,00

**Телече муниципаль району бюджеты хисабына 2023 елда финанслануга каралган
табигать саклау чаралары исемлеге**

№ т/б	Чаралар атамасы	Үлчөү берэмлеге, егөрлек	Гамөлгө көргү вақыты	Бөйөсө агымдагы бөйлөрдө (мең сум)	2021 ел лимиты (мең сум)
1.	Телече муниципаль району Телече авылына контейнерлар сатып алуу	15	2022	255,99	255,99
2.	Телече муниципаль району Югары Кибөхужа авыл жирлеге (Тукаш) гидротехник корылмасының куркынычсызлык декларациясен эшлөү (декларация алды тикшерүе үткөрү)	1	2022	99,99	99,99
3.	Телече муниципаль району Әбде авыл жирлегең Әбде авылы янында урнашкан гидротехник корылманың куркынычсызлык декларациясен эшлөү (декларация алды тикшерүе үткөрү)	1	2022	99,99	99,99
4.	Телече муниципаль району Олы Мөгөскө авыл жирлегең Олы Мөгөскө авылы янында урнашкан гидротехник корылманың куркынычсызлык декларациясен эшлөү (декларация алды тикшерүе үткөрү)	1	2022	99,99	99,99
5.	Телече муниципаль району карьерын рекультивациялөү	-	2022	81,04	81,04
	БАРЛЫҒЫ:	х	х	х	637,00